

Utvidgning av Skarjaks naturreservat i Arjeplogs kommun och upphävande av tidigare beslut

Beslut

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808), MB, beslutar länsstyrelsen att det område som utmärkts på bifogad karta, Bilaga 1, ska utgöra Skarjaks naturreservat. Den slutliga inmätningen av området kan innebära mindre justeringar av reservatets avgränsning och areal.

För att uppnå och tillgodose syftet med reservatet beslutar länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ MB samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla i reservatet.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet. Beslutet riktar sig även till allmänheten.

Enligt 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan (Bilaga 5).

Länsstyrelsen upphäver med stöd av 7 kap. 7 § första stycket MB sitt beslut den 26 november 2019 om bildande av naturreservatet Skarjak i Arjeplogs kommun, dnr 8167-2015.

Syfte

Syftet med reservatet är att bevara områdets värdefulla naturmiljö med dess opåverkade och urskogsartade karaktär och biologiska mångfald. Områdets höga naturskogsvärden och karaktär av orörd vildmark ska bevaras. Skogar, våtmarker, sjöar, vattendrag och andra ingående ekosystem ska ges förutsättningar att utvecklas naturligt. Syftet är även att motverka fragmentering av området och att de

delar av reservatet som idag har lägre naturvärden ska utvecklas i riktning mot ett naturligt tillstånd. För att främja biologisk mångfald ger naturreservatet även förutsättningar för slätter av hävdgynnade våtmarker. Inom ramen för ovanstående är reservatets syfte också att ge möjlighet till naturupplevelser och friluftsliv.

Syftet ska nås genom att:

- skogsbruk, exploatering och annan verksamhet som kan skada naturmiljön i området förhindras,
- reservatets naturmiljöer med dess flora och fauna utvecklas i huvudsak fritt genom naturliga processer,
- ge möjlighet till naturvårdsbränning som ersättning för utebliven naturlig brand,
- skogliga utvecklings- och arronderingsmarker återställs till ett mer naturligt tillstånd genom fri utveckling eller naturvårdande skötsel som exempelvis naturvårdsbränning, stängsling, ringbarkning och/eller röjning av ungskog,
- främmande arter som bedöms utgöra ett hot mot ekosystemen i reservatet bekämpas, i de fall det är möjligt, samt
- åtgärder kan genomföras för att underlätta för allmänhetens friluftsliv och förebygga slitage och påverkan på mark, växt- och djurliv.

Skälen för länsstyrelsens beslut

Skälen för bildandet av reservatet, tillika dess prioriterade bevarandevärden, är den delvis urskogsartade naturskogen med dess stora biologiska mångfald. Värdena är främst knutna till gamla opåverkade och relativt produktiva gran- och barrblandskogar, som till stora delar är att betrakta som ren urskog. Områdets höga värden för friluftsliv är också skäl för bildande av reservatet.

Skogsavverkning, dikning eller annan exploatering skulle innebära att områdets naturvärden förstörs.

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § MB om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet

Utöver vad som annars gäller enligt lag är det förbjudet att:

1. bedriva skogsbruk, fälla eller på annat sätt skada levande träd och buskar. Skada eller flytta liggande eller stående döda träd och buskar,
2. på annat sätt än vad som anges under punkt 1 skada eller förändra mark eller vegetation på land eller i vatten, t.ex. genom att borra, spränga, anordna upplag, gräva, dikesrensa, schakta eller dumpa, med undantag för slätter enligt A 13,
3. uppföra eller utöka byggnad eller annan anläggning som t.ex. mast eller vindkraftverk, med undantag för älgstorn enligt A 12 samt hässjor enligt A 13,
4. anlägga väg eller led,
5. anlägga ledning i luft, mark eller vatten,
6. bedriva vattenverksamhet, t.ex. genom vattenreglering, muddring, avledande av vatten eller anläggande av vandringshinder,
7. plantera in växt-, djur-, eller svampart,
8. släppa ut eller sprida avloppsvatten, gifter, biologiska eller kemiska bekämpningsmedel, vådliga ämnen, kalk, växtnäringsämnen eller andra främmande ämnen som kan skada naturen,
9. framföra motordrivna fordon utanför väg med undantag för körning till och från ströängar enligt A15, samt
10. sätta upp tavla, plakat, skylt, göra inskrift eller andra markeringar i naturen.

Vidare är det utan länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

11. förändra byggnad eller anläggning,
12. uppföra älgstorn,
13. uppföra hässjor,
14. utföra slätter med manuella metoder på hävdgynnade våtmarker. Skörd ska tas ur reservatet eller häsjas, samt
15. köra i terrängen till och från ströängsskiften i reservatet i samband med jord- och skogsbruksåtgärder.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § MB om skyldighet att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheterna förpliktas att tåla att följande åtgärder kan komma att genomföras för att tillgodose syftet med naturreservatet:

1. utmärkning av reservatet,
2. uppsättning och underhåll av informationsskyltar,
3. naturvårdsbränning i områden som markerats i Bilaga 4,
4. stängsling, röjning av ungskog samt veteranisering av träd i skogliga utvecklings- och arronderingsmarker,
5. bekämpning av främmande arter,
6. utförande av återställningsåtgärder rörande vattenkvalitet, hydrologi och bottenmiljöer som exempelvis utrivning av vandringshinder eller igenläggning av diken,
7. genomförande av undersökningar av flora och fauna samt av mark- och vattenförhållanden, inklusive uppföljning av bevarandemål, samt
8. tillgängliggörande av reservatet för besökare genom underhåll och återställande av väg.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § MB

Utöver vad som annars gäller är det för allmänheten förbjudet att:

1. fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar,
2. samla in vedsvampar, mossor, lavar eller ryggradslösa djur,
3. skada vegetationen i övrigt genom att t.ex. gräva upp växter,
4. fånga, skada eller döda ryggradsdjur. Ta ägg eller störa djurlivet genom att exempelvis klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig i närheten av fågelbo, lya eller gryt,
5. skräpa ner, samt
6. framföra motordrivna fordon utanför väg.

Undantag från A- och C-föreskrifter

Föreskrifterna ska inte hindra:

1. förvaltaren att utföra de åtgärder för reservatets vård och skötsel som krävs för att tillgodose syftet med reservatet och som anges i föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § MB i detta beslut,

2. underhåll av väg, exempelvis hyvling, grusning, dammbindning, slyröjning, snöröjning, halkbekämpning eller andra åtgärder för att bibehålla vägens nuvarande standard och funktion. Föreskrifterna hindrar inte heller kapning och flytt av träd som fallit eller lutar in i väg- eller siktröjningsområdet. Redan fallna träd får kapas vid gränsen för siktröjningsområdet medan lutande träd även får kapas vid rot. Kapade delar ska läggas i naturreservatet i anslutning till siktröjningsområdet. För samtliga åtgärder gäller att risken för skada på mark, vegetation, bottnar och vatten ska minimeras. Innan större underhållsåtgärder ska samråd ske med länsstyrelsen enligt 12 kap. 6 § MB, enligt vad som framgår av förordningen (1998:904) om anmälan för samråd. Sådana åtgärder kan vara byte av vägtrummor, rensning av vägdiken eller rensning efter omfattande stormfällning. Vägarnas sträckning framgår av Bilaga 2,
3. underhåll av byggnader, stigar, leder eller andra anläggningar. Innan större underhållsåtgärder, exempelvis trädsäkring, ska samråd ske med länsstyrelsen enligt 12 kap. 6 § MB, enligt vad som framgår av förordningen om anmälan för samråd,
4. följande åtgärder inom ramen för befintlig koncession samt gällande ledningsrätt, servitut eller nyttjanderätt:
 - drift, underhåll, reparation och ombyggnation av kraftledning,
 - nödvändiga avverkningar i kraftledningsgata inklusive sidoområde, samt
 - framförande av motordrivet fordon som krävs för området.

Innan ovanstående åtgärder vidtas ska samråd ske med länsstyrelsen enligt 12 kap. 6 § miljöbalken, enligt vad som framgår av förordningen om anmälan om samråd,
5. bedrivande av renskötsel i enlighet med rennäringslagen (1971:437) eller terrängkörning i samband med bedrivande av renskötsel enligt terrängkörningsförordningen (1978:594),
6. snöskoteråkning på väl snötäckt mark i enlighet med terrängkörningsförordningen. Skador på vattenmiljöer, mark och vegetation får ej uppstå,
7. plockning av bär och matsvamp,

8. bedrivande av jakt och fiske i enlighet med gällande lagstiftning,
9. användande av terrängskoter, t.ex. fyrhjuling, vid uttransport av fälld älg eller björn. Särskild försiktighet ska iakttas för att undvika skador på mark, vegetation och vattenmiljöer, samt
10. fastighetsägare att utföra jord- eller skogsbruksåtgärder på ströängar inom reservatet.

Beskrivning av ärendet

I samband med övergången från AssiDomän AB till det helstatliga skogsbolaget Sveaskog AB 1999 fick berörda länsstyrelser 1998 i uppdrag att redovisa kända områden med höga naturvärden som skulle komma att ingå i det nya bolagets markinnehav. Länsstyrelsen pekade ut 58 större skogsområden som potentiella reservat. Eftersom utredningen skulle vara klar inom ett par veckor blev materialet dock ofullständigt. Detta gjorde att Naturvårdsverket gav länsstyrelsen i uppdrag att under ett års tid och i samarbete med Sveaskogs förvaltning i Norrbotten inventera de potentiella reservat som pekats ut 1998 i syfte att få noggrannare avgränsningar och naturvärdesbeskrivningar som underlag för den framtida naturvårdsplaneringen. I samband med detta projekt redovisas större delen av det som idag utgör Skarjak som ett större skyddsvärt naturskogsområde (Länsstyrelsen i Norrbottens län, rapport nr 7/2002).

Skarjak redovisas sedan som en skyddsvärd statlig skog i samband med den inventering av skyddsvärda statliga skogar som länsstyrelsen och Naturvårdsverket gjorde på uppdrag av regeringen 2003–2005. Inventeringen redovisades i Naturvårdsverkets rapporter 5339, 5344, 5345 och 5473. För Norrbottens län redovisades totalt 432 större områden på statens mark som skyddsvärda.

Under 2004–2005 genomfördes ett fördjupat samråd mellan Naturvårdsverket, länsstyrelserna i Norrbottens och Västerbottens län samt Sveaskog. Samrådet med Sveaskog resulterade i en överenskommelse för merparten av områdena, där ansvaret för det långsiktiga bevarandet fördelades mellan myndigheterna och bolaget. För Norrbottens del framgår ansvarsfördelningen för områdenas bevarande av Naturvårdsverkets rapport 5498 (2005).

I juni 2008 träffade Naturvårdsverket och Sveaskog AB en överenskommelse som innebar att alla områden som redovisats som planerade naturreservat i ovanstående rapport fick skyddas som naturreservat utan krav på ekonomisk ersättning från Sveaskog. Länsstyrelsen har därefter genomfört naturreservatsbildning för merparten av de 168 områden som omfattades av överenskommelsen i Norrbottens län.

Under förhandlingarna med Sveaskog 2005 kunde samrådet dock inte slutföras för alla områden som redovisats i inventeringsrapporterna då myndigheterna och Sveaskog hade olika syn på om fjällnära skog skulle räknas av från delmål 1 i Miljömålet Levande skogar, det s.k. arealmålet. Områden med fjällnära skog hamnade därför vid sidan av överenskommelsen och sköts på framtiden som ej färdigutredda områden (kategori 3/4). Skarjak ligger nästan helt ovan gränsen för fjällnära skog och i miljömålspropositionen (2004:05/150) klargjorde regeringen att delmål 3 om långsiktigt skydd av områden i fjällen även kan omfatta skogsmiljöer med höga natur- och/eller kulturmiljövärden. Detta klarläggande kom dock sent i processen, vilket innebar att det inte fanns tid att arbeta in Skarjak och de andra fjällnära områdena i överenskommelsen inom den tidsram som var satt för regeringsuppdraget.

Som en följd av detta lades hela eller delar av områden åt sidan för vidare utredning och samråd. Dessa områden redovisas i Naturvårdsverkets rapport som kategori 3/4 - ej färdigutredda områden. Bland dessa områden fanns Skarjak, liksom många andra av de största och allra mest värdefulla urskogsobjekten som identifierats på Sveaskogs mark och i överenskommelsen sattes målet att samrådet kring områdena skulle slutföras senast under 2008.

I de följande samråden visade det sig vara svårt för parterna att enas kring ramar och förutsättningar kring arbetet, både vad gäller val av skyddsform, ersättning samt redovisning. Detta ledde till slut till att Naturvårdsverket och länsstyrelsen under 2014 överlämnade en hemställan till regeringen, med förslag på hur områdena skulle hanteras. Förslaget framgår av Naturvårdsverkets rapport 6577 (2013). Under hösten 2015 togs förhandlingsarbetet upp igen och i april 2016 undertecknades en överenskommelse om inrängsersättning mellan Naturvårdsverket och Sveaskog. Överenskommelsen innebär att naturreservat nu kan bildas i

enlighet med det förslag som redovisas i Naturvårdsverkets rapport 6577.

Kompletterande fältinventeringar åren 2011/2012 visade att naturvärdena är höga även intill det i rapporten redovisade området. Det planerade reservatsområdet utökades därför, och länsstyrelsen ersatte de två berörda privatägda fastigheterna år 2016. Beslut om skydd av detta område togs 26 november 2019.

Denna utvidgning syftar till att införliva ytterligare ett område, även kallat Lill-Skarjak. Området inventerades av länsstyrelsen under åren 2019 och 2020, och höga naturvärden kunde fastställas även där. Skyddet av Lill-Skarjak aktualiserades ytterligare i samband med Skogsutredningens betänkande SOU 2020:73 (den s.k. skogsutredningen). Inom ramen för skogsutredningen redovisades ett antal värdefulla fjällnaturskogar på statens innehav. I prop. 2021/22:58 (den s.k. skogspropositionen) föreslog regeringen att staten ska vara föregångare i arbetet med formellt skydd av skog och att skyddsvärda statliga skogar ovan och i nära anslutning till fjällnära skog bör få områdesskydd. Riksdagen tillstyrkte skogspropositionens inriktning 2022.

Skogsutredningen och skogspropositionen ledde bland annat fram till regeringsuppdraget att skydda värdefulla statliga skogar ovan och i nära anslutning till gränsen för fjällnära skog (M2022/01240) som gavs till Naturvårdsverket. Ett resultat av regeringsuppdraget var att Naturvårdsverket och Sveaskog, i februari 2023, tecknade en överenskommelse om att skydda cirka 100 000 hektar fjällnaturskogar. Lill-Skarjak ingick i överenskommelsen och kommer därmed att få ett formellt skydd i och med bildandet av detta naturreservat.

Inom reservatet ligger ett litet myrskifte, en så kallad ströäng. Ingen ersättning är utbetald för denna då länsstyrelsen av praktiska skäl valt att reservatet inte ska inskränka pågående markanvändning för dessa skiften.

Enligt 2 § lagen (2022:66) om konsultation i frågor som rör det samiska folket ska länsstyrelsen konsultera samiska företrädare innan beslut fattas i ärenden som kan få särskild betydelse för samerna. Förfrågan om konsultation har skickats till Maskaure sameby, Sametinget och Svenska samernas riksförbund. Konsultation begärdes av Sametinget och Svenska samernas riksförbund. Konsultationen med Sametinget har genomförts och

avslutats i oenighet gällande renbete i naturreservatets syfte. Däremot har enighet nåtts beträffande hur renskötseln och den samiska kulturen tas hänsyn till i föreskrifter och skötselplaner. Konsultationen med Svenska samernas riksförbund har genomförts och avslutats i enighet.

Ärendet har remitterats till Skogsstyrelsen, Sametinget, Försvarsmakten och Sveriges geologiska undersökning (SGU). Skogsstyrelsen ser positivt på reservatsbildningen och Försvarsmakten har inga synpunkter på den. Sametinget har framfört att renskötseln och samiska näringar fortsatt måste kunna bedrivas obehindrat i naturreservatet.

SGU har lämnat ett generellt yttrande för sju planerade naturreservat. SGU anser att det är önskvärt att det tydligt framgår av reservatsföreskrifterna att kartläggning av berggrund, jordarter och grundvatten som utförs av statlig myndighet ska tillåtas. Detta då de geologiska undersökningarna bidrar med viktig och grundläggande information som används i många samhällssektorer. SGU menar att de geologiska undersökningarna ger obefintlig eller försumbar skada på mark och omgivning, och att SGU:s undersökningar generellt inte är av sådan art att de strider mot det naturbevarande syftet med naturreservatet.

SGU framhåller Sveriges behov av kritiska och strategiska råvaror, och att geologisk kunskap är central för att kunna identifiera malmpotentiella områden. SGU efterfrågar även en konsekvensanalys med en av avvägning mellan försörjningsberedskap, ekonomiska intressen och naturvärden. SGU framför att det naturreservat som planeras vid Skarjak inte berörs av gällande eller förfallna undersökningstillstånd. Yttrandet bemöts i avsnittet *Länsstyrelsens bemötande av SGU:s synpunkter* nedan.

Sveaskog, de privata markägarna, Maskare sameby och Vattenfall har förelagts att yttra sig över förslaget. Samtliga har tagit del av förslaget till beslut. Endast Sveaskog och Vattenfall har yttrat sig, där det förstnämnda bolaget har tillfört skötselplanen viktig information om den historiska stigen i området.

Vattenfall framför i sitt yttrande att bolaget har elnätsanläggningar i området samt att reservatet och dess föreskrifter inte får hindra att utföra återkommande drift- och underhållsåtgärder som bolaget är ålagt att utföra bl.a. enligt Elsäkerhetsverkets föreskrifter. Vattenfall framför även att föreskrifterna inte får inte utgöra hinder för

ledningshavaren att utöva de rättigheter som gäller enligt gällande ledningsrätt eller servitutsavtal bl.a. vad gäller återkommande underhållsarbeten som röjning av skogsgata. Länsstyrelsen har därför lagt till ett undantag för att möjliggöra detta, se punkt 4 under *Undantag från A- och C-föreskrifter*. Dessutom har undantaget i punkt 3 omformulerats.

Beslutet har i enlighet med 25 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. föregåtts av samråd med Arjeplogs kommun. Kommunstyrelsen invänder inte mot reservatsbildningen.

Samråd har även genomförts med Naturvårdsverket som tillstyrker förslaget.

Länsstyrelsens bedömning och motivering

Området utgör en från naturvårdssynpunkt sammanhängande mycket värdefull ur- och naturskog som hyser en stor mångfald av växter och djur knutna till naturskogsmiljöer. Området har egenskaper och strukturer som bildats genom att naturliga processer fått verka relativt ostört under lång tid.

Skogsavverkning eller annan exploatering skulle innebära att områdets naturvärden samt dess opåverkade och ostörda karaktär förstörs. De höga naturvärden som finns i området kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Med anledning av detta har frågan om bildande av ett naturreservat aktualiserats.

Detta beslut omfattar hela det ursprungliga naturreservatet Skarjak. Utvidgningen tillför ytterligare naturvärden i form av gammal skog, vilket ökar förutsättningarna för att uppnå syftet med reservatet. Länsstyrelsen anser därför att kraven på synnerliga skäl för upphävande enligt 7 kap. 7 § första stycket MB är uppfyllda. Enligt 7 kap. 7 § fjärde stycket MB får ett upphävande endast meddelas om intrånget i naturvärdet kompenseras i skälig utsträckning på naturreservatet eller på något annat område. Länsstyrelsen bedömer att det nya naturreservatet stärker skyddet av områdets naturvärden och ökar dess geografiska omfattning. Intrånget i naturvärdet bedöms därför vara skäligt kompenserat. Sedan år 2019 då det tidigare reservatsbeslutet fattades, har länsstyrelsen gjort en del generella justeringar och förtydliganden av föreskrifterna för naturreservat. Förändringarna är anpassningar till rådande lagstiftning och till länsstyrelsens riktlinjer för hur reservatsbeslut

bör utformas. Ändringarna har gjorts för att stärka skyddet av områdets naturvärden, men även för att underlätta provning och tillsyn i reservatet.

Länsstyrelsens bemötande av SGU:s synpunkter

SGU har begärt att det tydligt ska framgå av reservatsföreskrifterna att kartläggning av berggrund, jordarter och grundvatten som utförs av statlig myndighet ska tillåtas.

Länsstyrelsen instämmer i vad SGU har framfört om att kartläggning av berggrund, jordarter och grundvatten är viktigt för samhället, och att det finns ett stort samhällsintresse för metaller som bland annat krävs för den gröna omställningen. Vilken påverkan geologisk kartläggning har på naturreservatets naturmiljöer, arter och friluftslivsvärden beror bland annat på metod, samt var och när under året undersökningarna genomförs. Även om många metoder enligt SGU ger obefintlig eller försumbar skada på mark och omgivning, så kan det inte uteslutas att vissa undersökningsåtgärder kan ha negativ påverkan på reservatets naturvärden.

Enligt länsstyrelsen är det inte lämpligt med ett undantag för åtgärder som eventuellt strider mot naturreservatets syfte, i synnerhet när potentialen för mineralutvinning är vag. Uppkommer det behov av att utföra åtgärder för undersökning, kartläggning eller inventering som strider mot naturreservatets föreskrifter finns möjlighet att söka dispens från föreskrifterna. Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

SGU har även efterfrågat en konsekvensanalys med en redovisning av avvägning mellan försörjningsberedskap, ekonomiska intressen och naturvärden.

Enligt länsstyrelsens uppfattning finns det inte några rättsliga krav på att i ett ärende om bildande av naturreservat genomföra en sådan konsekvensanalys som SGU har efterfrågat. Den konsekvensutredning som enligt förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning enligt huvudregeln ska genomföras innan en myndighet beslutar föreskrifter (se avsnittet *Konsekvensutredning* nedan) avser föreskrifter enligt 8 kap. regeringsformen. Det innebär att det endast är ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § MB som ska konsekvensutredas, och alltså inte beslut om inskränkningar enligt 7 kap. 5 och 6 §§ MB.

Länsstyrelsen hanterar ett stort antal ärenden om bildande av naturreservat. Att genomföra den efterfrågade konsekvensanalysen i varje sådant ärende skulle vara mycket tidskrävande. Om regeringen och riksdagen anser att en avvägning mellan försörjningsberedskap, ekonomiska intressen och naturvärden ska göras bör denna enligt länsstyrelsen i stället lämpligen hanteras på nationell nivå i samband med att nya mål för skydd beslutas nationellt.

Överensstämmelse med strategier för skydd samt förenlighet med miljömål

Beslutet följer gällande riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd och Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden, samt Sveriges miljökvalitetsmål. Beslutet ger därmed ett värdefullt bidrag till uppfyllandet av följande miljökvalitetsmål:

- Levande skogar
- Levande sjöar och vattendrag
- Myllrande våtmarker
- Ett rikt växt- och djurliv
- Begränsad klimatpåverkan

Beslutets förenlighet med planer och hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. MB

Reservatet berör ett område som är av riksintresse för rennäringen som enligt 3 kap. 5 § andra stycket MB ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra rennäringens bedrivande. Länsstyrelsen har infört långtgående undantag från föreskrifterna för att inte inskränka renskötselrätten. Länsstyrelsen bedömer därför att bildandet av reservatet är en åtgärd som inte påtagligt motverkar rennäringens bedrivande.

Länsstyrelsen bedömer sammantaget att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. MB samt med den för området gällande kommunala översiktsplanen.

Intresseprövning

I enlighet med 7 kap. 25 § MB ska det finnas en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas och de inskränkningar som beslutet

innebär för den enskildes markanvändning. Därför ska det alltid göras en intresseprövning mellan allmänna och enskilda intressen.

I reservatet ligger ett ströängsskifte, som huvudsakligen består av mindre våtmarksområden som har en historisk bakgrund som slåttermark. Länsstyrelsen bedömer att ett fortsatt nyttjande av detta skifte inte på ett betydande sätt motverkar reservatets syfte. Reservatets föreskrifter är därför utformade så att pågående markanvändning inte försvåras inom ströängsskiftet. Det innebär att slåtter, fällning av träd och andra liknande åtgärder inte är reglerade inom ströängsskiftet. I och med detta undantag bedömer länsstyrelsen att föreskrifterna inte förhindrar pågående markanvändning på ströängen. Reservatsbeslutet medför därför inte heller någon rätt till ersättning för ägaren till ströängen. Vid körning till och från ströängsskiftet i samband med jord- eller skogsbruksåtgärder finns risk för skador på mark och vegetation som inte är förenligt med syftet med reservatet. För att undvika sådana skador får körning endast ske efter tillstånd av länsstyrelsen. På så sätt kan myndigheten styra var, när och på vilket sätt terrängkörningen får ske för att minska risken för skador.

Länsstyrelsen bedömer att den avgränsning av naturreservatet och de inskränkningar som har gjorts är nödvändiga för att bevara de höga naturvärdena i området, samt att de inte går längre än vad som behövs för att tillgodose reservatets syfte.

Konsekvensutredning

Enligt förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning ska en myndighet innan beslut om föreskrifter så tidigt som möjligt utreda ordningsföreskrifternas kostnadsmässiga och övriga konsekvenser. Enligt samma förordning får myndigheten göra ett undantag från regeln om den bedömer att det saknas skäl att genomföra en konsekvensutredning. Länsstyrelsen bedömer att ordningsföreskrifterna behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet. Föreskrifternas konsekvenser för allmänheten eller i övrigt bedöms vara så små att en särskild konsekvensutredning inte behöver upprättas.

Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn: Skarjaks naturreservat

Kommun: Arjeplog

Lägesbeskrivning:	18 km SV om centrala Arjeplog
Fastigheter:	Arjeplogs skolbord 1:2, Sveaskog Innervik 1:1, privat markägare Kraja 1:1, privat markägare Rakkåive 1:14, privat markägare
Sameby:	Maskaure sameby
Förvaltare:	Länsstyrelsen
Area:	Ca 1106 ha
Naturtyper:	Skogsmark ca 899 ha varav produktiv skog ca 801 ha Våtmark ca 100 ha Sjöar och vattendrag ca 77 ha Övrig mark ca 30 ha

Beskrivning av området

Skarjaks naturreservat är ett stort ur- och naturskogsområde som ligger ca 18 km sydväst om Arjeplog. Det består av de tre skogsbeklädda bergen, Lill-Skarjak (553 m.ö.h.), Stor-Skarjak (610 m.ö.h.) och Krájjá (603 m.ö.h.) samt de låglänta, sjönära miljöerna intill Ulljáávrrie. Två skogsbilvägar går in i området norrifrån och utmed den väg som går mellan Skarjakbergen finns två hyggen från 2001 i tidigare orörd skog. I vägens förlängning söderut har ett tredje hygge tagits upp vid samma tidpunkt. Det nordligaste av de tre hyggerna har lämnats utanför reservatet.

I övrigt domineras reservatet av grandominerade barrblandskogar av frisk blåbärstyp som till större delen är urskogsartade och ofta helt orörda. Skogarna är för höjdläget relativt produktiva. I några av de branta sluttningarna med rörligt markvatten, samt i bäckdrågen finns inslag av låg-, men också högörtspartier. Sumpskog finns bara längs bäck- och källdrågen i svackan mellan Skarjakbergen samt mellan Stor-Skarjak och Krájjá, där bäckstråket till större delen kantas av myrmark. Myrandelen är annars ovanligt låg i området. Talldominerad skog förekommer mer sparsamt och då i huvudsak närmast sjön, på Lill-Skarjak och i södra delarna av området.

Det låglänta området i öster utgörs av våtmarker, tjärnar och naturskogar på fastland och små holmar. Området är flackt småkuperat och markvegetationen främst av blåbärstyp med ett

betydande blockinslag. Skogen är hänglavsrik, talldominerad barrblandskog eller tallskog omväxlande med fullskiktad grannaturskog i återkommande fuktsvackor.

Det låglänta området, liksom området kring Lill-Skarjak och delar av Stor-Skarjaks östra och norra sluttning, härjades av en omfattande skogsbrand år 1823. Det återspeglas idag av en flerskiktad skog där merparten av träden har vuxit upp efter branden, och åldern närmar sig 200 år. I käll- och bäckdrågen har skogen undgått branden och här finns rikligt med granlågor och död ved. Ett betydande inslag av främst äldre tallar, men även granar som överlevde branden finns också i bestånden. Många av dessa träd är 300 år eller äldre och har ofta stamskador orsakade av branden, s.k. brandljud. Fläckvis finns också äldre urskog i senare succession.

Skogen på Lill-Skarjak varierar från grandominerad med inslag av tall till talldominerad barrblandskog eller fläckvis nästan ren tallskog. Överlag är det dock frågan om barrblandskog med varierande trädslagsblandning. Vegetationstypen är övervägande av frisk blåbärstyp med små inslag av fuktigare eller torrare mark. Branden skapade ett kontinuitetsbrott och död ved har inte hunnit återbildas i så stor mängd.

Lill-Skarjaks östsluttning och det låglänta området har spår efter äldre tiders plockhuggningar, samt underröjningar inför en planerad avverkning år 2018. Där finns dock gott om kvalitativ, grov silverved av gamla vindfällan och lumpade stockar, inslag av högstubbar och brandstubbar, och inslag av silverfuror. Det finns även rötlågor av gran och torrakor.

I svackan mellan Stor- och Lill-Skarjak är skogarna i stort sett opåverkade av äldre tiders plockhuggningar och det mesta av skogen utgörs av urskog. Urskogen sträcker sig upp mot topparna av de båda bergen. I Stor-Skarjaks nedre väst- och norrsluttningar finns däremot tydliga spår av dimensionsavverkning i barrblandskogen. Det är osäkert hur dessa delar påverkades när det brann 1823 men andelen riktigt gamla träd är betydligt högre på västra sidan av Stor-Skarjak. Trots plockhuggning är skogen urskogsartad med fina strukturer som grova, gamla tallar och torrfuror samt granar i alla åldrar upp till ca 350 år. Enstaka 500-600 år gamla jättetallar förekommer här och var. Rötade lågor av gran förekommer också i varierande mängd.

Norra delen av Stor-Skarjak är nästan helt grandominerad men med ett visst inslag av björk och sälg. Här har skogen plockhuggits troligen mer än en gång, vilket syns tydligt på skogens struktur. Granskogen är fullskiktad och heterogen. Mängden rötade lågor är måttlig men på väg att bli större. Inslaget av granar äldre än 200 år är mycket sparsamt. Trots plockhuggningar och brand hittar man en hel del kontinuitetskrävande arter, om än inte lika frekvent som i de mer orörda gammelskogarna i området. Skogen bedöms genomgående vara skoglig värdekärna som snabbt kommer att få allt högre naturvärden. Doftticka är funnen på en av de fåtaliga gamla sälgarna.

I väster reser sig berget Krájjá över omgivningarna och bergets sydvästra sida stupar brant ner mot Måsskávrrie. Utsikten över sjön är magnifik. Den östra delen av bergsbranten består huvudsakligen av en 150-200 årig bränna av blandskog, med tall som dominerande trädslag i stenigare och brantare partier samt barrblandskog på friskare mark. Väster och norr om bergsbranten, mot toppen av berget Krájjá, övergår skogen till gammal urskogsartad granskog som delvis påverkats av brand. Uppe på toppen finns ett mindre parti där skogen avverkats för 40-50 år sedan. Granurskog dominerar generellt och uppe på södra delen av toppen står många tallar med åldrar mellan 500-600 år. I både syd- och östslutningen står mäktig granurskog med rikliga mängder grova rötade lågor av gran. Granarnas ålder är omkring 200 till 350 år, men enstaka träd är sannolikt ännu äldre. Sydslutningen övergår från frisk blåbärstyp uppe på berget till örtrik med inslag av högörtspartier längre ner.

Information

Detta beslut ska kungöras i länets författningssamling och i ortstidningar.

Länsstyrelsen ska enligt 2 kap. 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13) utöva operativ tillsyn över att naturreservatets föreskrifter följs. Enligt 29 kap. 2 och 2 a §§ MB gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. MB kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ MB vid vite förelägga om rättelse.

Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Utöver föreskrifterna för naturreservatet gäller också generella bestämmelser till skydd för naturmiljön enligt annan lagstiftning.

Ni kan överklaga beslutet

Se Bilaga 1 med överklagandehänvisning.

Beslutets ikraftträdande

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft, utom vad gäller föreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § MB, vilka gäller omedelbart.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Lotta Finstorp med naturvårdshandläggare Fredrik Hörnsten som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Per-Anders Jonsson och jurist Johan Lindberg medverkat.

Bilagor

1. Överklagandehänvisning
2. Karta över reservatet
3. Översiktskarta
4. Områden som avses i föreskrift B3
5. Äldre avgränsning
6. Skötselplan

Ni kan överklaga beslutet hos regeringen

Om ni inte är nöjda med länsstyrelsens beslut, kan ni skriftligen överklaga beslutet hos regeringen.

Så här överklagar ni beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska ni lämna eller skicka er skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Norrbotten antingen via e-post; norrbotten@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Norrbotten, 971 86 Luleå.

Tiden för överklagande

Ert överklagande måste ha kommit in till länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag ni fick del av beslutet. Ni anses ha fått del av beslutet den dag det kungörs i ortstidning. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ert överklagande kan ni be att få ytterligare tid till att utveckla era synpunkter och skälen till att ni överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ert överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som ni överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur ni vill att beslutet ska ändras.
- Varför ni anser att länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om ni har handlingar som ni anser stödjer er överklagan så bör ni bifoga kopior på dessa. Kontakta länsstyrelsen i förväg om ni behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om ni anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt er ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver ni veta mer?

Har ni ytterligare frågor kan ni kontakta länsstyrelsen via e-post norrbotten@lansstyrelsen.se, eller via växelfonnummer 010-225 50 00. Ange ärendets diarienummer.

Diariennr 14551-2023

NVR ID 2042608

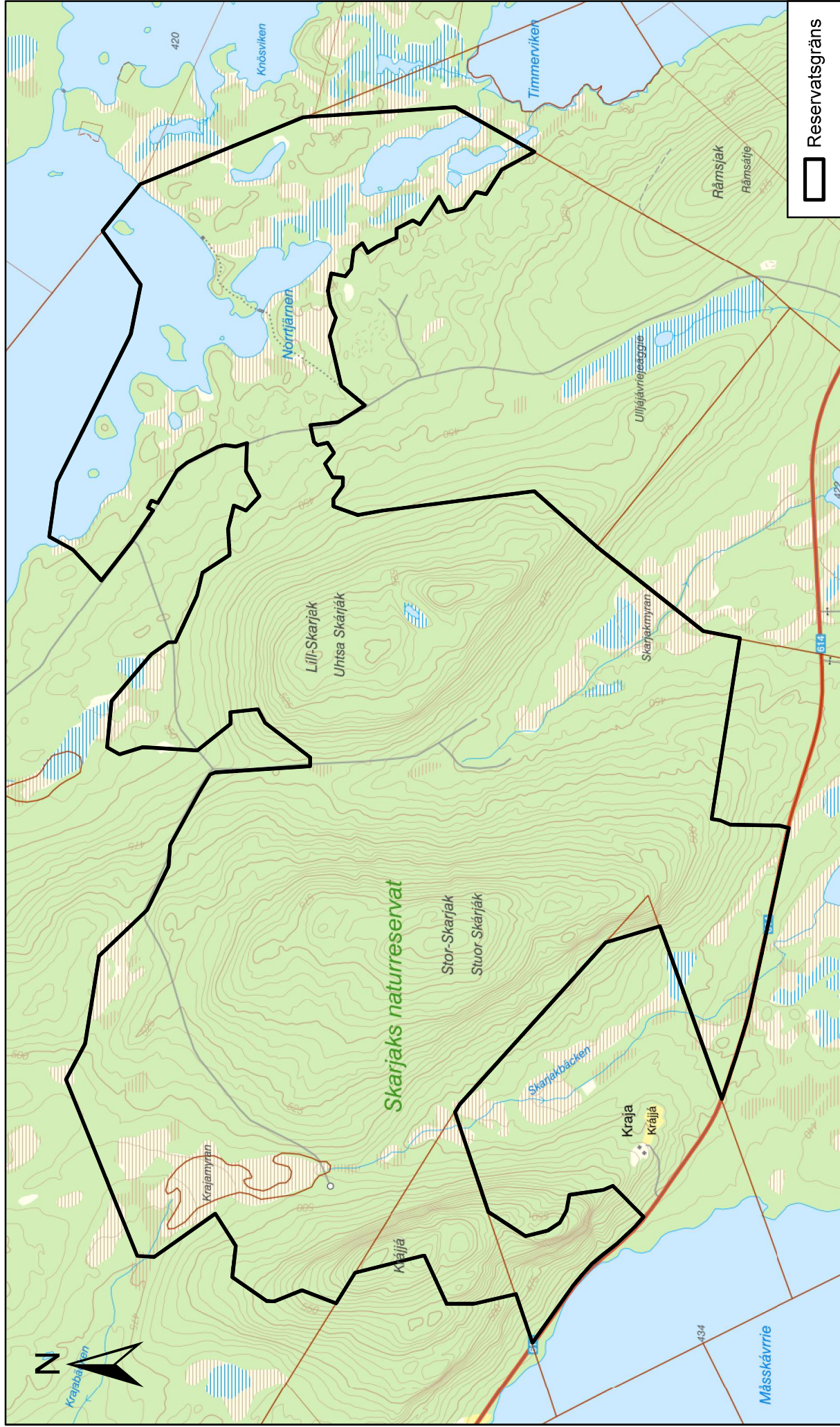
Bilaga 2

Skarjaks naturreservat

Areal: ca 1106 ha

Länsstyrelsen
Norrbotten

Skala: 1:25 000

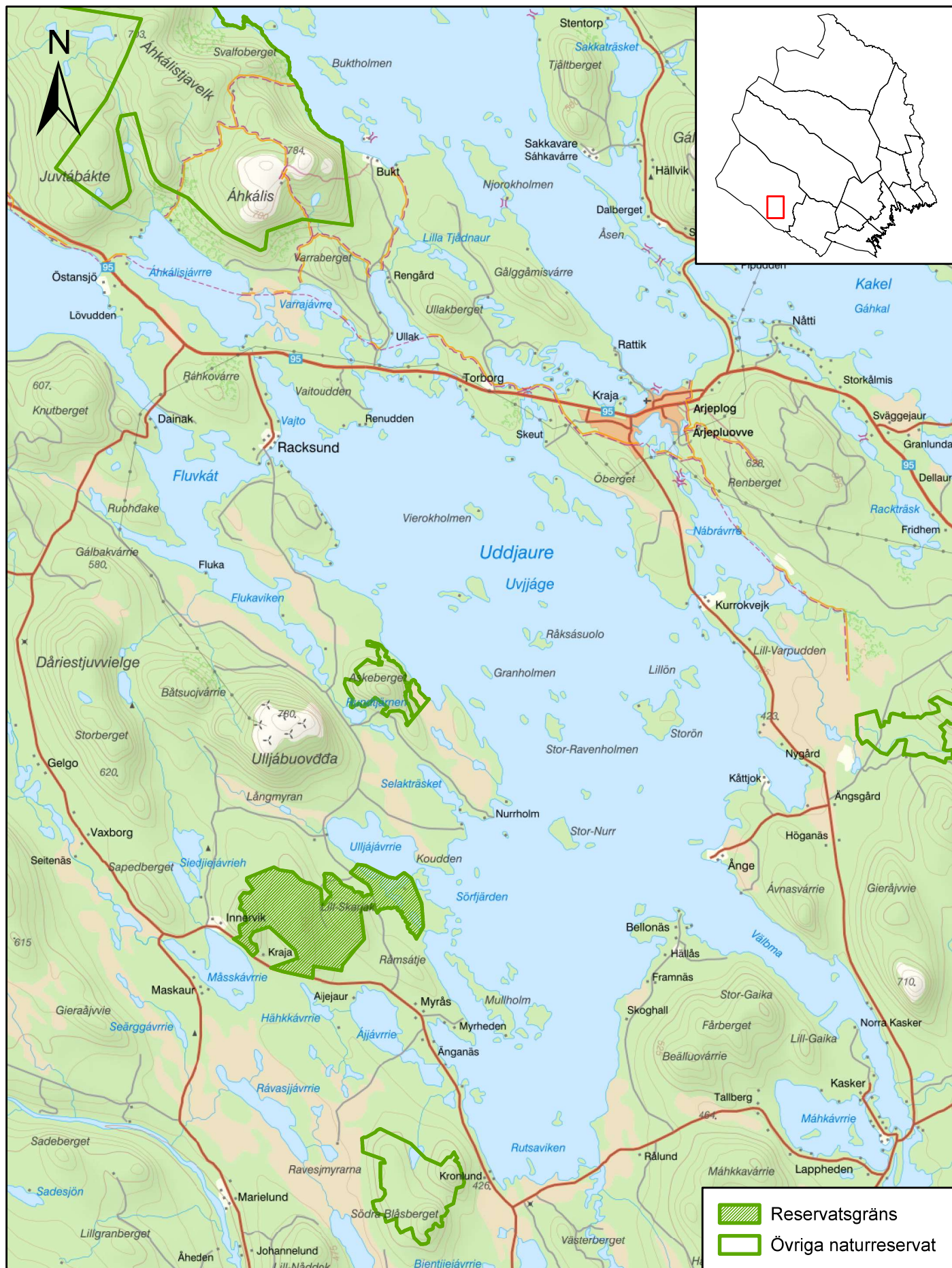
Skarjaks naturreservat

Arjeplogs kommun

Länsstyrelsen
Norrbotten

Skala: 1:160 000

0 4 8 12 km

Länsstyrelsen
Norrbotten

Diariennr 14551-2023

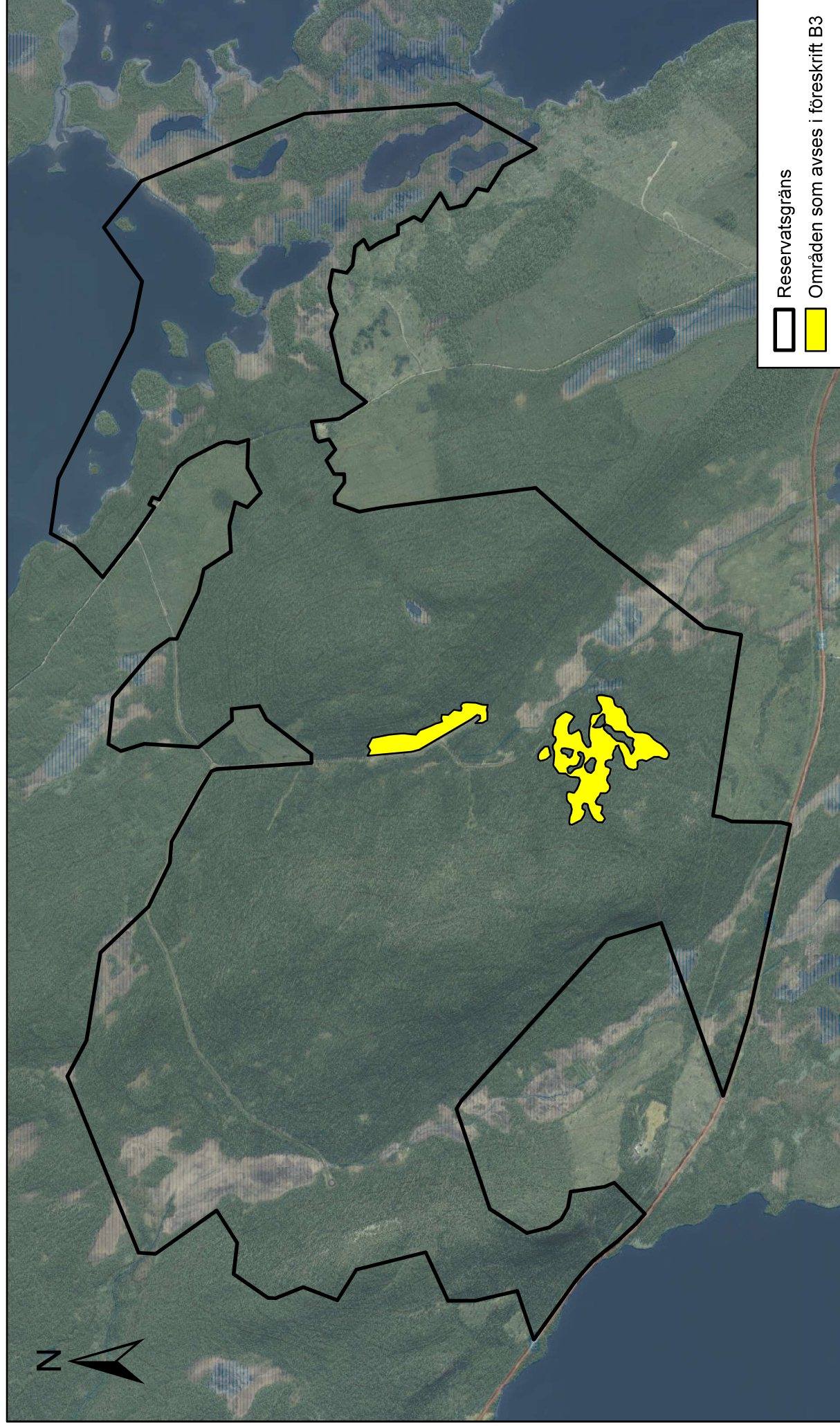
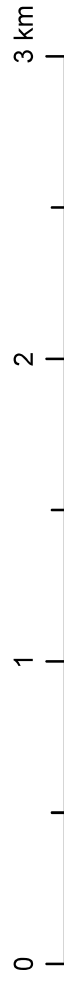
NVR ID 2042608

Bilaga 4

Skarjaks naturreservat

Områden som avses i föreskrift B3

Skala 1:25 000

Diariennr 14551-2023

NVR ID 2042608

Bilaga 5

Skarjaks naturreservat

Äldre avgränsning

Länsstyrelsen
Norrbotten

Skala: 1:25 000

